

Egy szépet álmódó pacséri művész

Száz éve született Erdei Sándor

Azokhoz az alkotóinkhoz tartozott, akiket a történelmi események elsodortak szülőföldjükről. Igaz, őt nem a '44–45-ös partizán megtorlások készítették menekülésre, hanem a második világháború vihara vitte a magyar fővárosba.

Pacséron született 1917. május 10-én. Korán árvaságra jutott, és szegényes családi körülményei rövid időn belül Szabadkára kényszerítették. Itt végezte iskoláit is. Rajztehetsége korán kibontakozott, és mint autodidakta karikatúráival igyekezett némi keresethez jutni. A fiatal fiút Gál László karolta fel, ő szerzett neki olcsó lakást és ellátást, valamint karikatúráit a Grimasz rendszeresen közölte. De más szabadkai lapok is, mint pl. a Napló és a Reggeli Újság is megjelentette rajzait. Gál László közbenjárására sikerült ösztöndíjhoz jutnia, és így 1937-ben (más források szerint 1938-ban) beiratkozhatott a belgrádi Képzőművészeti Akadémiára, Petar Dobrović tanítványa lett. Egyetemista éveiben jelentős támogatást kapott az ott működő Bolyai Farkas Magyar Művelődési Egyesülettől, ahol barátjával, Hanyga Andrással viszonzásul a segítségnyújtásért, az egyesület számára meghívókat, képeslapokat rajzolt. A háború kitörése után, 1941-től Budapesten, a Képzőművészeti Főiskolán folytatta, majd fejezte is be tanulmányait mint Boldizsár István tanítványa. A mindig baloldali érzelmű művész a háború után Pesten maradt, és a Szabad Nép, valamint a Ludas Matyi című satirikus lap rajzolója, vezető munkatársa lett.

Pályája kezdetén mestere, Dobrović volt rá nagy hatással. „A figurális kompozícióit nagyvonalakkal, merész színekkel festette.” (Balázs Arth Valéria) Később inkább a grafikát művelte, de a festészethez sem lett hűtlen. „Különösen

nagyméretű akvarelljei magas színvonalúak, bizonyítva, hogy az akvarell nem alacsonyabb rendű műfaj, mint az olajfestés.” (Gajdos Tibor)

Számunkra a legjelentősebb az 1938-ban a szabadkai Népkörben megrendezett kiállítás, amelyen a Délvidék legrangosabb alkotóival közösen vett részt. Fontos megemlíteni, hogy a Népkörhöz mind a halála napjáig szoros szálak fűzték, és az egykori tagokkal, mint pl. Vujkovné Lippay Etelkával rendszeres levelezést folytatott. Szívében sohasem szakadt el a szülőföldjétől.

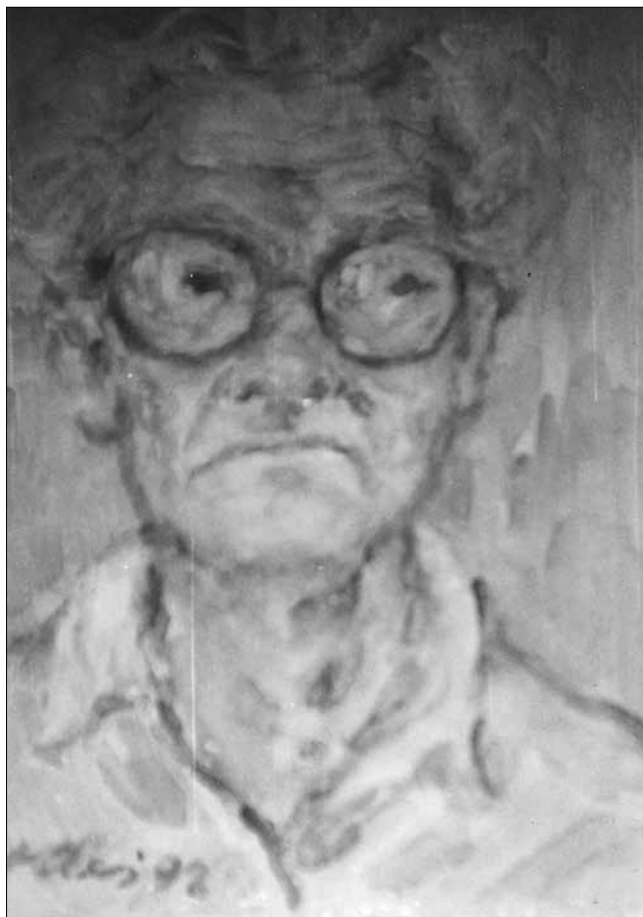
Karrierjét természetesen számtalan egyéni és közös kiállítás is fémjelzi. A legjelentősebbek: a Szépműves Céh kiállítása (1942), Fényes Adolfterem (1954, egyéni), Szinyei-terem (1959, egyéni), Kőbányai Képzőművészeti Biennále (1997) stb. Munkásságáért Ezüst Gerely-díjat kapott.

2002. november 2-án, 85 éves korában halt meg Budapesten. 1997-ben budapesti otthonában meglátogattam a 80 éves festőt, akkor készült néhány fotó a munkáiról, de sajnos róla csak egy, amint az egyik műve mögött áll a X. kerületi Hatház utca 5. sz. épületének IV. emeleti lakásának balkonján. Egy másik fotóm pedig az egyetemista éveiből származik. 1939-ben Újvidéken Veselinović Schulz Magdolnával, az ugyancsak Belgrádban tanuló egyetemistával látható Magdáék újvidéki kertjében.

Erdei Sándor mindig hű maradt ehhez a tájhoz. Évekig készült hazalátogatni, de a sors mindig valamilyen akadályt gördített elé. Számunkra viszont kötelességként itt marad, hogy munkásságát a szakemberek értékeljék, elhelyezzék a délvidéki magyar képzőművészet alkotóinak sorában, s emlékezzünk rá, nem csak születésének centenáriuma alkalmából.

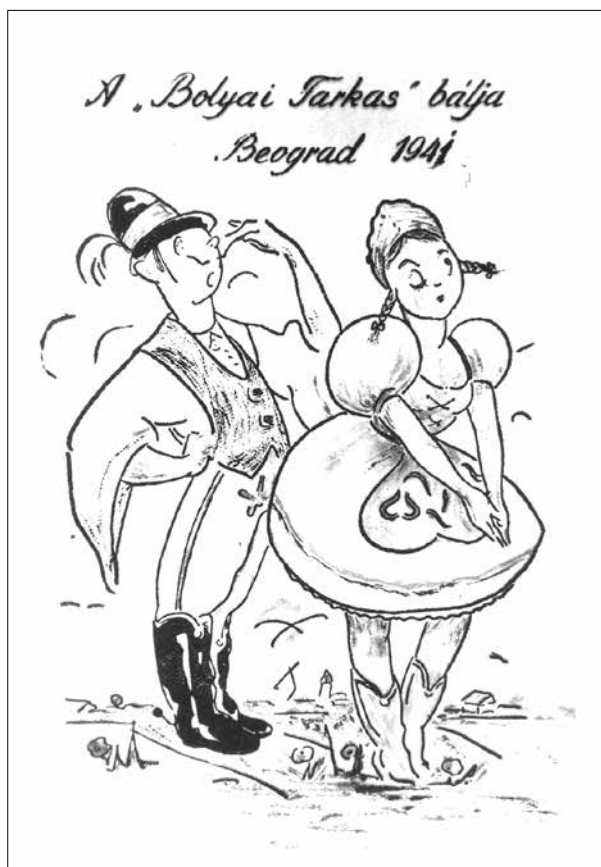


Erdei Sándor 1939-ben Újvidéken és 1997-ben budapesti otthonában.



Önarckép

Erdei Sándor festményei és rajzai





*A „Bolyai Farkas” bálja
Beograd 1941*

S. K. L. U. „B Ó L Y A I F A R K A S”



M. E. H. K. E. „B Ó L Y A I F A R K A S”